

Asia: Listaamattomien yhtiöiden omistajayrittäjien verotuksen kokonaisuus

Finnwatch kiittää mahdollisuudesta lausua valtiovarainvaliokunnan verojaostolle listaamattomien yhtiöiden omistajayrittäjien verotuksesta ja sen kehittämistarpeista. Käymme lausunnollamme ensin läpi nykymuotoiseen osinkoverohuojennukseen liittyviä ongelmia, minkä jälkeen esitämme näkemyksiämme siitä, miten osinkoverojärjestelmää tulisi kehittää.

Nykymuotoinen listaamattomien osakeyhtiöiden osinkoverotus hidastaa talouden uudistumista ja aiheuttaa useita muita ongelmia

Nykyisellä listaamattomien osakeyhtiöiden osinkoverojärjestelmällä on useita talouden uudistumista hidastavia vaikutuksia, ja sen muuttamiselle on vahvat perusteet.

Listaamattomien yhtiöiden osinkoverotus ja erityisesti siihen sisältyvä osinkoverohuojennus:

- heikentää tutkimusten mukaan pääomien kohdistumista tuottavimpiin investointeihin ja laskee siten tuottavuutta kansantalouden tasolla¹
- suosii pääomaintensiivisiä ja paikkansa vakiinnuttaneita yrityksiä uusien ja aineettomaan pääomaan nojaavien yritysten kustannuksella, millä voi olla rakennemuutosta hidastava vaikutus²
- synnyttää listautumiskynnyksen³, jonka vuoksi yrityksen omistajat eivät välttämättä halua viedä omistuksessaan olevaa yhtiötä pörssiin, vaikka tämä olisi yrityksen kasvun kannalta järkevää.

Lisäksi osinkoverohuojennus kannustaa hyvätuloisia, tietyn tyyppisillä aloilla toimivia henkilöitä tulonmuuntoon⁴ ja puhtaasti verosyistä toteutettaviin yritysjärjestelyihin⁵. Osinkoverojärjestelmä myös kohtelee yritysomistajia hyvin epätasavertaisesti suosien jo

¹ Ks. esim. Määttänen, N., & Ropponen, O. (2014). Listaamattomien osakeyhtiöiden verotus, voitonjako ja investoinnit. ETLA Raportit No 40. <https://www.etla.fi/julkaisut/listaamattomien-osakeyhtioiden-verotus-voitonjako-ja-investoinnit/>; Määttänen, N., & Ropponen, O. (2016). Listaamattomien yhtiöiden osinkoverotus, tuotantopanosten allokaatio ja tuottavuus. ETLA Raportit No 56. <https://www.etla.fi/julkaisut/listaamattomien-yhtioiden-osinkoverotus-tuotantopanosten-allokaatio-ja-tuottavuus/>

² Ks. esim. Valtiovarainministeriö. (2017). Yritysverotuksen asiantuntijatyöryhmän raportti, s. 89. <https://vm.fi/julkaisu?pubid=17401>

³ Ks. esim. Harju, J., Kari, S., Koivisto, A., et al. (2017). Yritysverotus, investoinnit ja tuottavuus. Valtioneuvoston selvitys- ja tutkimustoiminnan julkaisusarja 6/2017, s. 101. <http://urn.fi/URN:ISBN:978-952-287-333-0>

⁴ Valtiovarainministeriö. (2017). Yritysverotuksen asiantuntijatyöryhmän raportti, s. 90. <https://vm.fi/julkaisu?pubid=17401>

⁵ Finnwatch. (2023). Kevyempää osinkoverotusta holdingyhtiöjärjestelyillä. Tutkimusartikkeli. https://finnwatch.org/images/pdf/Kevyempaa_osinkoverotusta_holdingyhtiojarjestelyilla.pdf; Finnwatch. (2024). Osinkoverojen välttelyä holdingyhtiöjärjestelyn avulla. Seurantaportti. https://finnwatch.org/images/reports_pdf/Osinkoverojen_valttelya_holdingyhtiojarjestelyn_avulla.pdf

ennestään varakkaita ja hyvätuloisia omistajia pienyrityksien jäädessä tyypillisesti lähes kokonaan vaille verohyötyjä⁶.

Osinkoverohuojennus heikentää investointien tuottavuutta

Tutkimusten mukaan nykyinen listaamattomien yhtiöiden osinkoverojärjestelmä ohjaa voimakkaasti yritysten investointi-, rahoitus- ja voitonjakopäätöksiä⁷. Erityisen ongelmallista tämä on investointien kohdalla.

Osinkoverotuksen epäneutraalius (käytännössä eri yritysten osinkojen erilaisesta verotuksesta johtuva investoinnin tuottovaatimuksen vaihtelu yrityksestä toiseen) heikentää pääomien kohdentumista tuottavimpiin kohteisiin, millä on kansantalouden tasolla tuottavuutta laskeva vaikutus. Pääomat eivät siis verotuksen vuoksi ohjautu sinne, missä investointien rajatuotto olisi korkein. Usein osinkoverotus ohjaa yritysomistajia jättämään tai siirtämään liiketoiminnan kannalta tarpeettomiakin varoja omaan yritykseensä ja sijoittamaan niitä pieniriskisiin ja kohtalaisella varmuudella arvonsa säilyttäviin omaisuuseriin yhtiön (kevyesti verotettavien osinkojen määrää nostavan) nettovarallisuuden kasvattamiseksi⁸. Käytännön tasolla tämä näkyy siinä, että yritykset hankkivat omistukseensa muun muassa rahoitusomaisuutta ja kiinteistöjä sen sijaan, että ne panostaisivat esimerkiksi kuluja lisäävään riskipitoisempaan tutkimus- ja kehitystoimintaan, vaikka jälkimmäisen tuottavuus olisi pitkällä tähtäimellä vähäriskisiä sijoituksia korkeampi. Kansantalouden tasolla ilmiöllä on tuottavuutta laskeva vaikutus.

Verohyötyjen kohdentumisella on tarvittavaa rakennemuutosta hidastava vaikutus

Osinkoverojärjestelmä kohtelee eri toimialoja eriarvoisesti, sillä pystyäkseen jakamaan kevyemmin verotettuja huojennettuja osinkoja, yhtiöllä on oltava paljon nettovarallisuutta. Siten järjestelmästä hyötyvät eniten jo asemansa vakiinnuttaneiden ja nettovarallisuutta vuosien ajan taseeseensa kerryttäneiden yhtiöiden suuromistajat sekä pääomaintensiivisillä aloilla toimivien yhtiöiden omistajat. Sen sijaan aloittelevilla yrittäjillä ja yritysomistajilla, joiden yritystoiminta nojaa aineettomaan, ei taseessa näkyvään pääomaan, on useimmiten hyvin rajalliset mahdollisuudet nostaa kevyemmin verotettuja huojennettuja osinkoja, ja

⁶ Finnwatch. (2022). Osinkoverojärjestelmän epätasaisesti jakautuvat hyödyt. Seurantaportti. https://finnwatch.org/images/reports_pdf/Osinkoverojarjestelman_epatasaisesti_jakautuvat_hyodyt.pdf

⁷ Ks. esim. Määttänen, N., & Ropponen, O. (2014). Listaamattomien osakeyhtiöiden verotus, voitonjako ja investoinnit. ETLA Raportit No 40. <https://www.etla.fi/julkaisut/listaamattomien-osakeyhtioiden-verotus-voitonjako-ja-investoinnit/>; Määttänen, N., & Ropponen, O. (2016). Listaamattomien yhtiöiden osinkoverotus, tuotantopanosten allokaatio ja tuottavuus. ETLA Raportit No 56. <https://www.etla.fi/julkaisut/listaamattomien-yhtioiden-osinkoverotus-tuotantopanosten-allokaatio-ja-tuottavuus/>

⁸ Karikallio, H. (2010). Dynamic Dividend Behaviour of Finnish Firms and Dividend Decision under Dual Income Taxation. PTT julkaisuja 22, s. 213–214. <https://www.ptt.fi/julkaisut/dynamic-dividend-behaviour-of-finnish-firms-and-dividend-decision-under-dual-income-taxation/>

järjestelmästä saadut hyödyt jäävät siten hyvin vähäisiksi. Sen lisäksi, että eriarvoisuus on itsessään ongelma, pääomaintensiivisten vanhojen yhtiöiden omistajia suosivalla verotuksella voi olla hidastava vaikutus meneillään olevaan rakennemuutokseen.⁹

Osinkoverohuojennus synnyttää listautumiskynnyksen

Osinkoverojärjestelmän aikaansaama listautumiskynnys on puolestaan seurausta siitä, että listaamattomasta yhtiöstä osinkoja voidaan tyypillisesti nostaa huomattavasti matalammalla verotuksella kuin listayhtiöstä¹⁰. Listayhtiön omistajalla osinkoverotus voi nousta jopa 3,4-kertaiseksi listaamattoman yrityksen omistajaan nähden. Osinkoverotuksen merkittävän kiristymisen vuoksi yksityisiä yrityksiä ei haluta listata, vaikka tämä olisi yrityksen pääomatarpeiden kannalta järkevä ratkaisu. Tästä seuraava pääomien puute voi johtaa siihen, että investoinnit jäävät toteuttamatta eikä uusia työpaikkoja synny.¹¹ Kynnyksen on myös arvioitu kannustavan omistajia myymään listaamaton kasvuyhtiö mieluummin ulkomaille kuin kasvattamaan sitä itsenäisenä yhtiönä listautumisannin avulla. Suomalaisyhtiöiden vähäinen listautumisaktiivisuus yhdessä ulkomaille suuntautuvien yritysmyyntien kanssa tukee tätä käsitystä. Yritysverotuksen asiantuntijatyöryhmän mukaan listautumiskynnyksen voidaan näin ajatella muodostavan kasvun esteen, joka viime kädessä hidastaa kansantalouden, työllisyyden ja veropohjien kasvua.¹² Listautumiskynnyksen ongelmallisuutta on pitänyt esillä muun muassa Pörssisäätiö¹³.

Osinkoverohuojennus kasvattaa jo ennestään suuria tulonmuuntokannusteita

Suomessa kannusteet muuntaa ansiotuloja pääomatuloiksi ovat poikkeuksellisen suuret, koska ero osinko- ja ansiotuloverotuksen välillä on kansainvälisesti vertailtuna suuri. Jo ilman osinkoverohuojennuksen huomioimista edellä mainittujen tulolajien nimellisten verokantojen välinen ero nousee Suomessa OECD-maiden toiseksi suurimmaksi, mikä käy ilmi alla esitetystä OECD:n laatimasta kuvaajasta¹⁴.

⁹ Valtiovarainministeriö. (2017). Yritysverotuksen asiantuntijatyöryhmän raportti, s. 89. <https://vm.fi/julkaisu?pubid=17401>

¹⁰ Harju, J., Kari, S., Koivisto, A., et al. (2017). Yritysverotus, investoinnit ja tuottavuus. Valtioneuvoston selvitys- ja tutkimustoiminnan julkaisusarja 6/2017, s. 101. <http://um.fi/URN:ISBN:978-952-287-333-0>

¹¹ Nasdaq OMX. (2014). Listautumisilla kasvu-uralle - toimiva listautumismarkkina avain Suomen kasvulle ja pääomamarkkinoiden kilpailukyville. Raportti, s. 10–11. <https://www.cgfinland.fi/wp-content/uploads/2023/06/nasdaq-listautumisilla-kasvu-uralle-2014.pdf>

¹² Ks. esim. Valtiovarainministeriö. (2017). Yritysverotuksen asiantuntijatyöryhmän raportti, s. 103. <https://vm.fi/julkaisu?pubid=17401>

¹³ Ks. esim. Pörssisäätiö. (26.9.2023). Osinkoverotus tukemaan kasvun dynamiikkaa. <https://www.porssisaatio.fi/osinkoverotus-tukemaan-kasvun-dynamiikkaa/>

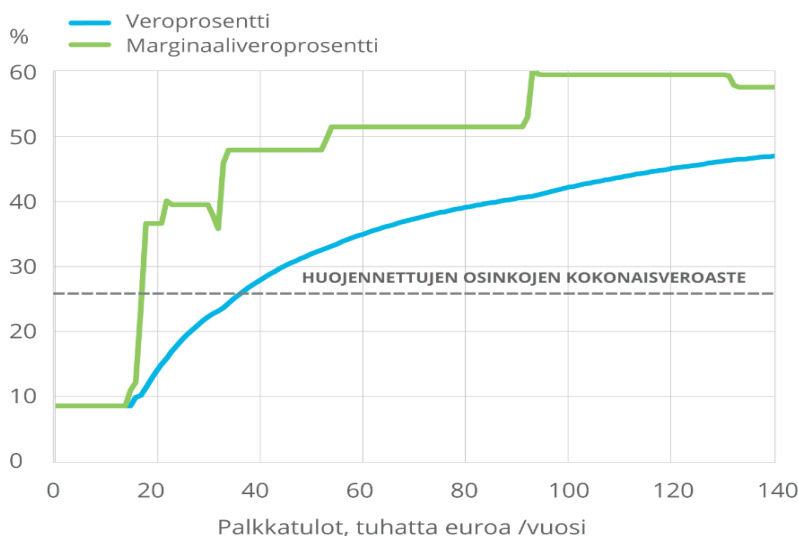
¹⁴ OECD. (2024). Tax arbitrage through closely held businesses: Implications for OECD tax systems. OECD Taxation Working Papers No. 70, s. 18. https://www.oecd.org/en/publications/tax-arbitrage-through-closely-held-businesses_24b4ed4d-en.html

Figure 3. Gap between the top all-in rate on wage income and the top combined corporate and shareholder tax rate on dividend income, 38 OECD countries, 2000 and 2022

Note: The top all-in rate shows the marginal rate on wage income including the central and sub-central government personal income tax and employee social security contributions. The combined dividend rate is calculated based on statutory tax rates applied at the corporate and individual level, and the interaction between the two levels. Social security contributions can confer entitlements to benefits that are not available to individuals earning non-wage income.
 Source: OECD Tax Database.

Osinkoverohuojennus luonnollisestikin kasvattaa eroa entisestään. Huojennetun osingon veroaste jää ansiotulojen veroastetta matalammaksi jo hyvin maltillisten tulojen kohdalla, vaikka yrityksen maksama yhteisövero laskettaisiin mukaan huojennetun osingon kokonaisveroasteeseen. Tämä näkyy selvästi alla esitetystä kuvaajasta (data vuodelta 2020).

Tulonmuunnosta saatu verohyöty on sitä isompi, mitä suuremmat tulot henkilöllä on, ja niin sanotusta itsensä osakeyhtiöittämisestä onkin muodostunut vallitseva käytäntö tietyillä hyväpalkkaisilla aloilla (esim. yksityisellä sektorilla toimivat lääkärit). Ilmiön seurauksena suurituloisimpien verotus kevenee, verotulot pienenevät ja tuloerot kasvavat. Nykymuotoinen

osinkoverojärjestelmä luo suurituloisille merkittävät kannusteet muuntaa ansiotuloja osinkotuloksi ja asettaa suhteettoman suuren fiskaalisen painolastin ansiotuloverotukselle.

Huojennus avaa mahdollisuuden keventää verotusta yritysjärjestelyillä

Ison nettovarallisuuden omaavissa yrityksissä osinkoverohuojennuksen vuoksi hyvin kevyeksi muodostuva osinkoverotus myös kannustaa yritysomistajia toteuttamaan yritysjärjestelyjä, joiden ainoa tai pääasiallinen toteutus on nettovarallisuuden kasvattaminen ja sen kautta osinkoverotuksen keventäminen. Osakevaihdolla osinkoa omistajalle maksavan yhtiön nettovarallisuutta saadaan tietynlaisissa yrityksissä paisutettua merkittävästi, koska järjestelyssä holdingyhtiön omistukseen siirtyvät operatiivisen yhtiön osakkeet saadaan arvostaa niiden käypään arvoon. Käyvän arvon määrittämiseen ei ole listaamattoman yhtiön kohdalla yhtä vakiintunutta käytäntöä, mikä antaa järjestelyn toteuttajalle (tai siinä neuvovalle ammattilaiselle) paljon liikkumavaraa. Finnwatchin tutkimissa järjestelyissä käypä arvo on poikkeuksetta määritetty huomattavasti yhtiön nettovarallisuutta korkeammaksi, jolloin myös huojennettuja osinkoja on voitu järjestelyn jälkeen nostaa merkittävästi aiempaa enemmän.¹⁵

Osakevaihtojärjestelyistä on uutisoitu laajasti Finnwatchin tutkittua useita vaikuttajamarkkinointialalla toteutettuja järjestelyjä. Järjestelyt eivät kuitenkaan rajaudu vaikuttajamarkkinointialaan tai yksinyrittäjiin, vaan niitä toteutetaan myös lukuisilla muillakin toimialoilla. Läpikäymiemme Verohallinnon ennakkoratkaisutilastojen perusteella osakevaihtoja toteutetaan Suomessa useita satoja joka vuosi¹⁶. Lähes joka viides Verohallinnon antama ennakkoratkaisu on viime vuosina liittynyt osakevaihtoon, mikä kertoo kyseessä olevan hyvin laajaksi levinnyt ilmiö.

Tyypillinen omistajayrittäjä ei hyödy yhteiskunnalle kalliista verotuesta juuri ollenkaan

Osinkoverohuojennusta perustellaan usein tarpeella tukea yrittäjyyttä ja palkita omistajayrittäjiä siitä riskistä, minkä he yrittäjäksi ryhtyessään ottavat. Toisin kuin Ruotsissa, Suomen osinkoverohuojennus ei kuitenkaan ole rajattu pelkästään omistajayrittäjien käyttöön, vaan siitä hyötyvät kaikki listaamattomien yhtiöiden osakkeita omistavat¹⁷. Näiden joukossa on iso määrä sijoittajia, jotka eivät itse työskentele yrityksessä.

¹⁵ Finnwatch. (2024). Osinkoverojen välttelyä holdingyhtiöjärjestelyn avulla. Seurantareportti. https://finnwatch.org/images/reports_pdf/Osinkoverojen_valttelya_holdingyhtiojarjestelyn_avulla.pdf;

Finnwatch. (2023). Kevyempää osinkoverotusta holdingyhtiöjärjestelyillä. Tutkimusartikkeli. https://finnwatch.org/images/pdf/Kevyempaa_osinkoverotusta_holdingyhtiojarjestelyilla.pdf

¹⁶ Finnwatch. (2023). Satoja osakevaihtoja vuodessa – Verohallinnon ennakkoratkaisujen ja verojärjestelyjen markkinoinnin tarkastelua. Tutkimusartikkeli, s. 8–9. https://finnwatch.org/images/pdf/Satoja_osakevaihtoja_vuodessa_03102023.pdf

¹⁷ Suomen ja Ruotsin osinkoveromallien eroista ks. esim. Kari, S. & Ropponen, O. (2024). Designing Net Asset-Based Income-Splitting Rules under Dual Income Tax. Nordic Tax Journal 2024, s.16. <https://doi.org/10.2478/ntaxj-2024-0005>

Huojennetut osingot ja siten niistä saatu verohyöty myös keskittyy erittäin voimakkaasti ylimpiin tuloluokkiin. Yli 70 prosenttia huojennetuista osingoista maksetaan ylimpään tulodesiiliin kuuluville. Ylimmän tuloprosentin osuus yltää yli 30 prosenttiin ja ylimmän promillen osuus noin 10 prosenttiin huojennettujen osinkojen kokonaisuudesta. Samaan aikaan huojennetun osingon mediaani on viime vuodet liikkunut 400–500 eurossa tarkoittaen, että puolella kaikista näitä osinkoja saavista huojennettujen osinkojen määrä jää alle 500 euroon vuodessa.¹⁸

Huojennettujen osinkojen jakautuminen on hyvin epätasaista myös muita ominaisuuksia kuin tuloluokkia tarkasteltaessa. Tiivistetysti voidaan todeta, että huojennuksen hyödyt kohdentuvat jo menestyneiden ja pääomavaltaisilla aloilla toimivien yritysten omistajille, jotka ovat tyypillisesti ennestään varakkaita ja hyvätuloisia. Aloittelevat yrittäjät, joiden liiketoiminta nojaa aineettomaan pääomaan, jäävät vaille hyötyjä. Myös sukupuolten, eri alueiden ja ikäluokkien väliset erot ovat merkittäviä.¹⁹ Osinkoverohuojennuksen kautta annettava verotuki ei kohtele oikeudenmukaisesti ja tasavertaisesti kaikkia yrittäjiä. Onkin tärkeää pohtia, mitä satoja miljoonia euroja vuodessa maksavalla verotuella²⁰ tavoitellaan ja mikä sen osumatarkkuus todellisuudessa on.

Millä tavoin osinkoverojärjestelmää tulisi kehittää

Pääsyy listaamattomien yhtiöiden osinkoverojärjestelmän ongelmille on tutkimusten mukaan huojennetulle osingolle määritetty liian korkea tuottoaste²¹. Ratkaisuja voidaan siten etsiä useiden työryhmien ja tutkijoiden suosittelemasta tuottoasteen laskusta ja muista osinkoverohuojennuksen parametrimuutoksista. Vaihtoehtoisesti osinkoverohuojennuksesta

¹⁸ Finnwatch. (2022). Osinkoverojärjestelmän epätasaisesti jakautuvat hyödyt. Seurantaraportti. https://finnwatch.org/images/reports_pdf/Osinkoverojarjestelman_epatasaisesti_jakautuvat_hyodyt.pdf

¹⁹ Finnwatch. (2022). Osinkoverojärjestelmän epätasaisesti jakautuvat hyödyt. Seurantaraportti. https://finnwatch.org/images/reports_pdf/Osinkoverojarjestelman_epatasaisesti_jakautuvat_hyodyt.pdf

²⁰ VM:n arvion mukaan verotuen suuruus on vuonna 2025 noin 505 miljoonaa euroa. Valtiovarainministeriö. (23.9.2024). Verotuet 2023–2025, s. 11.

<https://vm.fi/documents/10623/15806635/Verotuet+2023%E2%80%932025.pdf/47a20592-6d4b-c4f2-5c93-13eff08277ec/Verotuet+2023%E2%80%932025.pdf>

²¹ Huojennettua osinkoa pystyy nykyisellään nostamaan määrän, joka vastaa enimmillään 8 prosenttia yhtiön nettovarallisuudesta (nk. tuottoraja), kunhan osakaskohtainen osinko ei ylitä 150 000 euroa. Korkealle asetetun tuottorajan synnyttämiä ongelmia on käsitelty useissa tutkimuksissa, mm. Kari, S. & Ropponen, O. (2024). Designing Net Asset-Based Income-Splitting Rules under Dual Income Tax. *Nordic Tax Journal* 2024. <https://doi.org/10.2478/ntaxj-2024-0005>; Määttänen, N., & Ropponen, O. (2014). Listaamattomien osakeyhtiöiden verotus, voitonjako ja investoinnit. ETLA Raportit No 40. <https://www.etla.fi/julkaisut/listaamattomien-osakeyhtioiden-verotus-voitonjako-ja-investoinnit/>; Määttänen, N., & Ropponen, O. (2016). Listaamattomien yhtiöiden osinkoverotus, tuotantopanosten allokaatio ja tuottavuus. ETLA Raportit No 56. <https://www.etla.fi/julkaisut/listaamattomien-yhtioiden-osinkoverotus-tuotantopanosten-allokaatio-ja-tuottavuus/>

tai sen nettovarallisuussidonnaisuudesta voitaisiin luopua kokonaan. Mikäli osinkoverohuojennus halutaan jossakin muodossa säilyttää, olisi sen rajaaminen pelkästään yrityksessään työskenteleville omistajayrittäjille perusteltua.

Parametrien osalta osinkoverohuojennuksen ongelmiin perehtyneiden tutkijoiden ja työryhmien uudistusehdotuksissa toistuvat muun muassa seuraavat suositukset²²:

- nykyisellään 8 prosenttiin asetettua tuottoastetta tulisi leikata olennaisesti
- tuottorajan alittavan osingon veronalaista osuutta tulisi kasvattaa nykyisestä 25 prosentista.

Mikäli osinkoverojärjestelmää päädytään uudistamaan sen parametrejä muuttamalla, pitää Finnwatch tuottorajan laskua ja huojennetun osingon veronalaisen osuuden kasvattamista erittäin perusteltuina ratkaisuina.

Tuottorajan laskeminen ja veronalaisen osuuden kasvattaminen vähentäisivät merkittävästi muun muassa investointeihin liittyviä haitallisia ohjausvaikutuksia, pienentäisivät verosuunnittelukannusteita, kasvattaisivat verotuloja ja kohdentuisivat valtaosin kaikista suurituloisimpiin tulonsaajiin²³. Näiden kahden parametrimuutoksen lisäksi on esitetty myös osinkoverohuojennuksen euromääräisen ylärajan poistoa. Euromääräisen ylärajan poisto vähentäisi niin ikään tiettyjä lähinnä voitonjakoon liittyviä ohjausvaikutuksia, mutta samanaikaisesti se keventäisi verotusta kaikista hyvätuloisimpien kohdalla, mikä puolestaan pienentäisi verotuloja ja lisäisi kaikista suurituloisimpien verosuunnittelukannusteita. Näistä syistä Finnwatch katsoo, että euromääräisen ylärajan poistaminen olisi vääräsuuntainen muutos eikä sitä tulisi toteuttaa.

Parametrimuutosten fiskaalisia vaikutuksia erilaisilla tuottoastevaihtoehdoilla on arvioitu valtiovarainministeriön vuonna 2023 julkaisemassa verokartoituksessa²⁴. Esimerkiksi yritysverotuksen asiantuntijatyöryhmän vuonna 2017 suosittelemien parametrimuutosten verovaikutus olisi valtiovarainministeriön mukaan noin 430 miljoonaa euroa ja siitä valtaosa (noin 400 miljoonaa euroa) kohdistuisi ylimpään tulodesiiliin. Keskivertoyrittäjänsä muutoksilla olisi vain vähän vaikutusta. Yritysverotuksen asiantuntijatyöryhmä esitti tuottoasteen laskua

²² Eri työryhmien antamat suositukset osinkoverojärjestelmän uudistamiseksi on koottu Finnwatchin vuodet 2010–2020 kattavaan tutkimusyhteenvetoon. Ks. Finnwatch. (2021). Yhteenveto listaamattomien osakeyhtiöiden osinkoverotusta koskevista tutkimuksista ja selvityksistä. Tutkimusraportti, s. 20–22.

https://finnwatch.org/images/reports_pdf/Listaamattomat_osinkoverotus.pdf. Tämän jälkeen samansuuntaisia suosituksia on esitetty mm. VATT:in ja Etlan tuoreessa tutkimuksessa: Kari, S. & Ropponen, O. (2024). Designing Net Asset-Based Income-Splitting Rules under Dual Income Tax. Nordic Tax Journal 2024. <https://doi.org/10.2478/ntaxj-2024-0005>

²³ Ks. esim. Valtiovarainministeriö. (2023) Verokartoitus, s. 68.

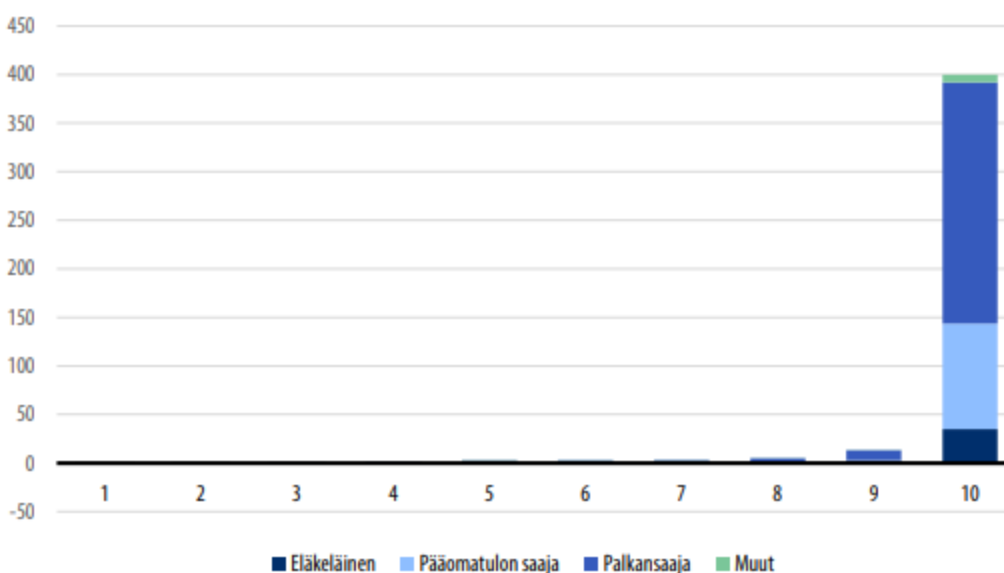
https://julkaisut.valtioneuvosto.fi/bitstream/handle/10024/164690/2023_VM_15.pdf

²⁴ Valtiovarainministeriö. (2023) Verokartoitus, s. 67–68.

https://julkaisut.valtioneuvosto.fi/bitstream/handle/10024/164690/2023_VM_15.pdf

kahdeksasta neljään prosenttiin, huojennetun osingon veronalaisen osuuden nostamista 25 prosentista 40 prosenttiin ja euromääräisen ylärajan poistamista.

Kuvio 19. Tuotto-%:n alentamisen 4 %:iin sekä euromääräisen 150 000 euron rajan poistamisen vaikutuksen jakautuminen tulodesiileittäin ja tulonsaajaluokittain. Lähde: VM

Edellä käsiteltujen parametrimuutosten ohella osinkoverohuojennus olisi perusteltua rajata vain yrityksessään työskentelevien omistajayrittäjien käyttöön.

Näin on toimittu esimerkiksi Ruotsissa, missä huojennetun osingon nostaminen on mahdollista vain harvaomisteisten yritysten aktiivisille omistajille. Harvaomisteiseksi on Ruotsissa katsottu yritykset, joissa 1–4 henkilöä omistaa yli puolet yhtiön osakkeista. Aktiiviseksi omistajaksi voidaan puolestaan katsoa omistaja, jonka työpanoksella on yrityksen tulonmuodostuksen kannalta olennainen merkitys.²⁵ Koska osinkoverohuojennusta perustellaan nimenomaan tarpeella keventää omistajayrittäjien verotusta, ei nykytilanne, jossa hyötyjistä iso osa on sijoittajia, ole tarkoituksenmukainen.

Lisäksi huojennetun osingon nostomahdollisuudet ratkaisevan nettovarallisuuden määrittämistä olisi perusteltua muuttaa siten, että nettovarallisuutena huomioitaisiin vain aidosti liiketoiminnan käytössä olleet varat.

²⁵ Suomen, Ruotsin ja Norjan osinkoveromallien keskeisiä piirteitä on kuvattu mm. Kari, S. & Ropponen, O. (2024). Designing Net Asset-Based Income-Splitting Rules under Dual Income Tax. Nordic Tax Journal 2024, s. 14–16. <https://doi.org/10.2478/ntaxj-2024-0005>

Tällä hetkellä nettovarallisuuteen lasketaan mukaan myös sellainen omaisuus, joka ei liity liiketoimintaan ja jota ei tarvita liiketoiminnassa. Tämä kannustaa yritysomistajia kerryttämään yrityksen taseeseen arvopapereiden ja kiinteistöjen kaltaista liiketoimintaan liittymätöntä omaisuutta ja ohjaa siten varoja pois kannattavammista investoinneista. Näiden rajaaminen osingon määrään vaikuttavan nettovarallisuuden ulkopuolelle poistaisi haitallisia kannusteita tehokkaasti.

Pidemmällä tähtäimellä osinkoverotusta olisi Finnwatchin näkemyksen mukaan syytä kehittää progressiivisempaan suuntaan.

Käytännössä tämä tarkoittaisi sitä, että osinkoverohuojennuksesta luovuttaisiin kokonaan ja osinkoverotus porrastettaisiin tulojen mukaan²⁶.

Yritysverotuksen tason merkitys omistajayrittäjän verotuksen kannalta

Lausuntopyyntöissä pyydettiin näkemyksiä myös siitä, minkälainen merkitys yritysverotuksen tasolla on omistajayrittäjän verotuksen kannalta.

On selvää, että omistajayrittäjän yrityksestään osinkona nostamien tulojen kokonaisveroasteeseen vaikuttaa osingosta perittävän veron ohella myös yrityksen tuloksestaan maksama yhteisövero. Tällä hetkellä näiden yhteismäärä jää kuitenkin huojennetun osingon kohdalla huomattavan matalaksi ja todella kauas ylimmistä ansiotuloveroasteista. Näin iso ero ei ole perusteltu ja luo tarpeettomia verosuunnittelukannusteita.

Pienyrittäjän kannalta ansiotuloverotuksella lienee useimmiten yhteisöveroa huomattavasti suurempi merkitys, sillä rajalliset mahdollisuudet nostaa yrityksestä huojennettuja osinkoja (huojennetun osingon mediaani on n. 500 euroa) tarkoittavat käytännössä sitä, että tulot nostetaan isoilta osin ansiotulona (tai ansiotulo-osinkona). Siksi mahdolliset kompensoivat veronkevennykset olisi järkevintä kohdistaa ansiotuloverotukseen.

On myös tärkeää huomioida, että myös sellaisella yrittäjäomistajalla, joka pystyy nostamaan yrityksestään huojennettua osinkoa, on aina mahdollisuus nostaa tuloja yrityksestään myös yhteisöveroa pienentävänä palkkana. Käytännössä tulot nostetaan usein palkkana siihen pisteeseen asti, jossa osinkoverotus muuttuu yhdessä yhteisöveron kanssa ansiotuloverotusta kevyemmäksi²⁷. Tämä mahdollisuus määrittää ansio- ja osinkotulojen

²⁶ Erilaisia toteutusvaihtoehtoja tällaiselle progressiiviselle osinkoveromallille on käsitelty Kalevi Sorsa säätiön raportissa: Finér, L. (2024). Lisää verotuloja reilusti – Miten erilaiset osinkoveromallit vaikuttaisivat verokertymään ja tulonjakoon Suomessa?. Kalevi Sorsa säätiön raportti, s. 36–40. <https://sorsafoundation.fi/wp-content/uploads/lauri-finer-lisaa-verotuloja-reilusti.pdf>

²⁷ Ks. esim. Harju, J. & Matikka, T. (2014). Business Owners and Income-Shifting between Tax Bases: Empirical Evidence from a Finnish Tax Reform. CESifo Working Paper No. 5090. <https://hdl.handle.net/10419/105111>

Finnwatch ry:n lausunto
valtiovarainvaliokunnan verojaostolle
10.2.2025

osuudet keventää jo lähtökohtaisesti omistajayrittäjän kokonaisverotusta suhteessa palkansaajaan, vaikka huojennetun osingon veroaste nousisi nykyisestä.